

13. - 18. travnja 2009.

3. orguljaške večeri

u Gospićko-senjskoj biskupiji

Poštovana publiko,

Želimo Vam dobrodošlicu na početku trećeg ciklusa koncerata Orguljaške večeri u Gospićko-senjskoj biskupiji. Idejni začetnik ove manifestacije je velečasni Antun Luketić. Njegov hvale vrijedan poziv na suradnju je bilo teško odbiti jer, ciljevi su nam isti. Želja nam je potaknuti glazbeni i kulturni život regije koja je u prošlosti bila od velikog kulturnog značenja za domovinu i šire te skrenuti pažnju odgovornih institucija na očuvanje starih orgulja, vrijedne kulturne baštine koja svjedoči o našoj pripadnosti europskoj kulturi.

Na prvim Orguljaškim večerima nastupio je višestruko nagrađivan njemački orguljaš Martin Völlinger, sljedeće godine ugostili smo glavnog orguljaša Bazilike Srca Isusova u Zagrebu, Antu Knešaureka. Ove smo godine pozvali istaknutog orguljaša Zagrebačke katedrale i profesora orgulja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu Maria Penzara i mezzosopranisticu Neru Gojanović. Oni će u mjestima Otočac, Slunj, Gospić, Sv. Juraj i Lešće na Dobri izvesti program primjeren sakralnom ambijentu i stanju orgulja.

Moramo istaknuti i naše stalne pokrovitelje bez kojih bi svi naši napori bili uzaludni. Zahvalnost dugujemo Ministarstvu kulture RH, Ličko-senjskoj županiji, Karlovačkoj županiji, Poglavarstvu Grada Gospića, Poglavarstvu Grada Otočca, Gospićko-senjskoj biskupiji, Župi Navještenja Blažene Djevice Marije, Gospić. Lijepo je znati kako nadležne institucije imaju sluha za naše probleme i prepoznaju vrijednost projekata u koje ulažu.

Ova je programska knjižica mali vodič kroz povijest mjesta u kojima će koncerti biti održani. U njoj ćete naći ponešto o crkvama, orguljama, životopise skladatelja čija djela su na repertoaru i bilješke o umjetnicima-izvođačima.

Autor tekstova o župama je o. Draženko Tomić te mu najsrdačnije zahvaljujemo na ljubaznom ustupanju građe.

I kada se sve rečeno izlista, valjalo bi zastati, ostaviti brige i probleme neka čekaju pred crkvenim pragom i na miru, u posvećenoj građevini, dopustiti glazbi da nadglasa govor. Okrenuti oči od vanjskog i s prvim taktovima Ave Marie, stoljetnog zaziva milosti Božje, prihvatiti okrepljujući dodir neizrecivog i na kraju priznati sebi da je vrijedilo doći.

Tvrtko Sarić, predsjednik Udruge

Program

1. GIULIO ROMOLO CACCINI „Ave Maria“
2. GIROLAMO ALESSANDRO FRESCOBALDI Toccata Prima e Toccata in G
3. JOHANN SEBASTIAN BACH
arija iz Muke po Ivanu, BWV 245
„Es ist vollbracht“
arija iz Mise u h-molu, BWV 232
„Qui sedes ad dexteram Patris“
4. DOMENICO ZIPOLI
All Offertorio
All Elevazione
Al post Communio
5. GEORG FRIEDERICH HÄNDEL
arija iz opere Ottone, re di Germania
„Affani pensier“
6. LUDOVICO TORTI „Preghiera“
7. DIETRICH BUXTEHUDE Praeludium in g
8. GIOVANNI BATTISTA BONONCINI
arija iz opere Griselda
„Per la Gloria d'adorarvi“

Raspored koncerata

13. travnja 2009. Otočac, Crkva Presvetog Trojstva.

14. travnja 2009. Slunj, Crkva Presvetog Trojstva.

16. travnja 2009. Gospić, Katedrala Navještenja Blažene Djevice Marije

17. travnja 2009. Sveti Juraj, Crkva Sv. Jurja

18. travnja 2009. Lešće na Dobri, Crkva Sv. Jurja

SVI KONCERTI POČINJU NEPOSREDNO NAKON VEČERNJE SVETE MISE

NERA GOJANOVIĆ, mezzosopran

Nera Gojanović rođena je 1979. godine u Šibeniku gdje je završila osnovno i srednje glazbeno obrazovanje. Muzičku akademiju upisuje u Zagrebu 1997. godine u klasi prof. Snježane Bujanović-Stanislav.

Tijekom studija pjevala je na koncertima u Hrvatskom glazbenom zavodu te akademskim produkcijama. Kao predstavnica Hrvatske putovala je na Tajvan i Filipine, gdje je sudjelovala u radu Svjetskog zbora. Održala je niz koncerata od kojih neke pod okriljem organizacija "Šibenik metopola mladih", "Hrvatska glazbena scena mladih", "Hrvatska glazbena mladež" i dr. Sudjelovala je u radu Orguljaške škole u Šibeniku pod vodstvom prof. Marija Penzara. Debitirala je na sceni HNK u Zagrebu ulogom sestre Zelatrice u operi "Sestra Angelica" G. Puccinija. Na istoj sceni ostvarila je i ulogu sestre Dulcine u već navedenoj operi, te ulogu Ciesce u operi "Gianni Schicchi" istog autora (pod ravnanjem maestra T. Facinija, red. S. Yamnicki). Godine 2002. kao solistica je sudjelovala u izvedbi oratorija "Ivana Orleanska na lomači" A.

Honnegera, u KD Vatroslava Lisinskog, pod ravnanjem maestra P. Dešpalja. U HNK "Ivan pl. Zajc" u Rijeci, položivši audiciju kod maestre Nade Matošević, dobiva ulogu Lole u operi "Cavaleria rusticana" P. Mascagnija, te Ciesce u operi "Gianni Schicchi" G. Puccinija. Ova predstava u režiji Ozrena Prohića osvaja nagradu "Hrvatskog glumišta".

Učestalo nastupa i u inozemstvu: Italija, Grčka, Švicarska, Njemačka, Litva, Letonija, Estonija, Slovenija, Austrija, Rusija, Slovačka, Švedska itd. U HNK Split pjevala je uloge: Mercedes iz opere "Carmen" G. Bizeta (maestro I. Lipanović, red. P. Selem), Flora Bervoix iz opere "La Traviata" G. Verdija (maestro H. Zlodre i I. Repušić, red. L. Katunarić), Alice iz opere "Lucia di Lammermoor" G. Donizettija (maestro I. Repušić, red. K. Dolenčić). Na svečanom otvaranju 50. jubilarnog Splitskog ljeta pjevala je ulogu Clotilde u Bellinijevoj "Normi" (maestro I. Lipanović, red. P. Selem). Na hrvatskoj praizvedbi Verdijeve opere "Luisa Miller" pjeva ulogu Laure (maestro I. Lipanović, red. P. Selem). S istim naslovom gostuje u HNK Zagreb, gdje u sezoni pjeva Floru Bervoix u Verdijevoj "Traviati" (maestro R. Homen, red. D. Ruždjak). Godine 2001. osvaja nagradu kao najbolji student Šibensko-kninske županije na području umjetnosti. Diplomirala je 2003. godine, koncertom u Povijesnom muzeju grada Zagreba i iste godine upisala magisterij. Član je Hrvatskog društva glazbenih umjetnika, a od 1. siječnja 2004. djeluje kao samostalni umjetnik. Magistrirala je pri muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Nelli Manuilenko. Stručno se usavršavala kod ugledne europske pedagoginje Eve Blahove u Bratislavi te na brojnim seminarima kod uvaženih umjetnika: Vlatke Oršanić, Anne-Marie Zeller, Tiziane Šojot, Lidije Horvat-Dunjko, Gerharda Zelleri i dr. Održala je samostalni koncert u KD Vatroslava Lisinskog u sklopu tribine "Darko Lukić" 2005. godine. U rujnu 2006. godine producirala je Gala koncert u povodu 250. obljetnice rođenja W. A. Mozarta na kojem je i nastupila sa baritonom K. Stražancem i pijanisticom G. Pavić.

Od siječnja 2007. godine bavi se organizacijom kulturnih događanja za Grad Šibenik. U sklopu tog angažmana organizirala je Oporni gala koncert "Pet soprana" u Šibenskom kazalištu, koncert "In memoriam Nevenu Belamariću", humanitarnu modnu reviju za Zakladu "Ana Rukavina", projekt "Lukačiću u čast" i brojna druga događanja.

Od veljače 2008. godine angažirana je kao umjetnički suradnik za glazbenu i glazbeno-scensku djelatnost u Šibenskom kazalištu.

MARIO PENZAR, orgulje

Istaknuti hrvatski orguljaš, Mario Penzar diplomirao je orgulje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu a usavršavao se na Visokoj glazbenoj školi u Beču kod A. Mitterhofera i na majstorskim tečajevima u Austriji, Belgiji, Danskoj i Hrvatskoj (J. Ferrad, Ch. Dubois, L. Rogg, K. d'Hooghe i dr.). Godine 1989. dobio je prvu nagradu na Međunarodnom natjecanju "Flor Baron Peeters" u Belgiji, godine 1999. nagrađen je priznanjem "Milka Trnina".

Gostovao je u Danskoj, Belgiji, Velikoj Britaniji, Rusiji, Češkoj, Njemačkoj, Francuskoj, Portugalu, Švicarskoj, Austriji, Italiji, Španjolskoj, Mađarskoj, Sloveniji, Kuvajtu i u SAD-u.

Nastupa solistički, uz simfonijske orkestre i komorne ansamble. Redovit je sudionik brojnih festivala u domovini i u inozemstvu (Orgulje Zagrebačke katedrale, Dubrovačke ljetne igre, Osorske glazbene večeri, Glazbene večeri u sv. Donatu, Wienerorgelkonzerte, Orgeltage in Rheda/Hannover i dr.). Jedan je od utemeljitelja Hrvatskog baroknog ansambla i umjetnički ravnatelj Dana orgulja u Istri. Stalni je orguljaš

Bazilike Srca Isusova u Zagrebu i jedan od orguljaša Zagrebačke katedrale. Profesor je orgulja na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji i predavač na Ljetnoj orguljaškoj školi u Šibeniku. Ostvario je brojne snimke za radio i televiziju te niz emisija o interpretaciji.

Izbor iz kritika

"Najveću vrijednost ovog koncerta predstavljao je u prvom redu sam umjetnik Penzar. On pripada tipu glazbenih reproduktivaca koji sve svoje izvodačko umijeće stavlja u službu odabrane glazbe, postajući uvijek posrednik između autora i slušatelja. Posjeduje tehniku virtuozu i profinjenu muzikalnost, a nadasve veoma osmišljeno oblikuje zvuk orgulja. Plastično vodi melodijske linije i u velikom zamahu stvara polifone tokove.

Uz to, vitalnost njegova tumačenja teksta leži u jasnom izgovoru, čak i u najsloženijim pasažama. Svoju maštu i kultivirano umijeće sviranja stavlja u službu karaktera stila, bilo da se radi o renesansnoj razbarušenosti, baroknoj nabujalosti, ili modernom izrazu."

Ileana Grazio, "Vjesnik", 1996.

"A upravo takve glazbenike okuplja Hrvatski barokni ansambl predvođen nezamjenjivim čembalistom i orguljašem Marijem Penzarom, koji poput najsposobnijih kantora iz Bachova vremena može iz nešifriranih linija dionice bassa continua razvijati točnu i maštovitu pratnju od koje se često traži da bude i komentator duhovnih, a ponekad i svjetovnih tekstova. Za tako nešto glazbenik, osim u stroga pravila harmonije, mora biti upućen i u bogatstvo baroknoga glazbenog simbolizma, afektuacije, pa i u filozofiju i teologiju. A Penzar sve to jest, što je pokazao i na preksinoćnjem koncertu Hrvatskoga baroknog ansambla u HGZ-u."

Branimir Pofuk, "Jutarnji list", 2001.

O SKLADATELJIMA

Giulio Romolo Caccini (1551.-1618.) je, kao i većina značajnijih glazbenika onoga vremena, bio skladatelj, pjevač, a vješto je svirao i nekoliko instrumenata. Ljubav prema glazbi, kao i iznimna ljepota glasa, potaknuli su ga da još kao dječak napusti rodni Rim i nastani se u Firenci kako bi bio bliže svom učitelju pjevanja Scipionu della Palli. Iako je mogao ponešto zaraditi pišući skladbe po narudžbi i dajući satove pjevanja, to mu nije bilo dovoljno za život. U ono je vrijeme bilo posve uobičajeno da glazbenik ima mecenu koji mu dobrohotno svaki mjesec ustupa stanovitu svotu dovoljnu za podmirivanje svih potreba. Glazbenik je zauzvrat morao pisati skladbe za različite prigode kao što su slavlja, vjenčanja, inauguracije i sl. Giovanni de' Bardi je bio imućan ali i obrazovan čovjek željan pametnoga društva. Među ostalima, ponudio je i Cacciniju svoj patronat te je uza se sakupio grupu humanista, pjesnika, glazbenika i intelektualaca kasne renesanse u skupinu koja je do danas poznata kao Firentinska Camerata. Neki od članova su bili: Girolamo Mei, talijanski povjesničar koji je prvi nakon Boecija detaljno proučavao grčku glazbenu teoriju i Vincenzo Galilei, lutnjist, skladatelj i muzički teoretičar, otac astronoma i fizičara Galilea. Mudri je De' Bardi rado provodio vrijeme sa svojim prijateljima diskutirajući o povijesti, glazbi i filozofiji. Napajajući svoj duh znanjem i novim idejama unutar kruga Firentinske Camerate zasnovanih na temeljima grčke tragedije, Caccini je iz drugačijeg ugla sagledao način skladanja arija i odlučio promijeniti ga. Kako je, unatoč teškom karakteru, bio poznat i cijenjen u visokim krugovima, nije se bojao kako će zbog novina biti zlobno kritiziran i izopćen. Svoje je zamisli sproveo u djelo. Caccini je primarno bio skladatelj arija. U svojim je djelima anticipirao barokni stil založivši se za deklamativno pjevanje uz instrumentalnu pratnju. Instrumentalna pratnja glasa nije više puka harmonijska podrška već je melodijski kontrapunkt. Izražena je i nezavisnost basove linije u odnosu na glas. Sve uvedene novine podržale su veću izražajnost i teksta i osjećaja. Kolekciji od 12 madrigala i 10 arija *La nuove musiche* iz 1602. godine, posvećene tenoru Lorenzu Salvatiju, prethodi zanimljiv uvod u kojem autor upućuje izvođača na stroge estetske kriterije tijekom izvedbe. Kolekciju *Nuove musiche d nuova maniera di scriverle* publicirao je 1614. godine. Sadrži 16 madrigala i 13 arija te uvod s jednako iscrpnim uputama za izvođenje.

Arija „Ave Maria“ postigla je veliku popularnost i na repertoaru je mnogih proslavljenih solista.

Girolamo Alessandro Frescobaldi (1583.-1643.) imao je sreću biti rođen u dobrostojećoj obitelji orguljaša, ali i u vrijeme kada je njegova rodna Ferrara bila pod vlašću vojvode Alfonsa II. d'Este. Vojvoda je bio veliki zaljubljenik u umjetnost, glazbu posebice. Osnovao je biblioteku koja je brojila više od 250 naslova, sakupio je opsežnu kolekciju instrumenata, a njegov je dom bio sastajalište mnogih skladatelja (Dowlanda, Werta, Lassa, Caccinija, Monteverdija). Njegovi gosti i građani Ferrare mogli su uživati u muziciranju ansambla kojeg su činile samo dame svirajući na harfi, violi, lutnji i klavičembalu. Pridodamo li tomu kako je imao priliku biti učenikom najvećega orguljaša svoga vremena Luzzaschija, uvjeti nisu mogli biti bolji. Nakon smrti Alfonsa II. seli se u Rim a potom u Brisel kao dio svite svojega novog mecene, nadbiskupa Guida Bentivoglija. Upravo je njemu posvetio prvu kolekciju od 19 madrigala tiskanih u Antwerpenu. Prva kolekcija Toccata, kao i ona Caccinijeva, sadržavala je u uvodu iscrpno objašnjenje načina izvođenja istih. Upravo je s Toccata utemeljio espresivo stil žrtvujući tradicionalni način skladanja kako bi jasnije izrazio osjećaje. Među prvim je europskim skladateljima koji je pisao isključivo instrumentalnu glazbu u kojoj slijedi tradiciju nizozemskih polifoničara. Dvije kolekcije skladbi za instrumente s tipkama izdane 1615. godine neobično su vrijedne jer predstavljaju sažetak stilova. Svaki je stil predstavljen serijom glazbenih komada u

kojima je razradio sve mogućnosti. Premda su naslovljene i namijenjene sviranju na instrumentima s tipkama, mogu biti prilagođene i instrumentalnom ansamblu.

Svatko tko je slušao, izvodio ili imao uvid u magičnu arhitekturu glazbe **Johanna Sebastiana Bacha** (1685.-1750.) složio bi se kako je najčudesniji skladatelj koji se ikada rodio. Slavu vrsnog orguljaša uživao je još za života. Značajniju prisutnost i utjecaj u novijoj povijesti glazbe bilježimo od 1829. godine kada je u Berlinu, pod ravnanjem F. Mendelssohna, izvedena *Muka po Mateju*. Liszt, Brahms, Mahler, Busoni, Rahmanjinov, Stravinski samo su neki od velikana koji su obrađivali njegove skladbe. Nije rijetkost niti da jazz glazbenici posegnu za Bachovim temama kao ishodištem za improvizaciju. Iako je skladao u duhu tradicije, njegova je glazba apsolutna i univerzalna. Oratorijska pasija *Muka po Ivanu* prvi je put izvedena 1724. godine u crkvi sv. Nikole u Leipzigu. Bach ju je u nekoliko navrata revidirao. Iako je, kronološki gledano, napisana nekoliko godina prije poznatije *Muke po Mateju*, kao da je u njenoj sjeni. Muzikolozi će razloge potražiti u različitosti intenziteta, ali to je posve opravdano jer, svako djelo počiva na svom pisanom predlošku od kojeg se može razlikovati, iako govore o istom događaju. Zanimljivo je kako Bachov sin, C. Ph. Emanuel govori o postojanju pet djela ovakvoga karaktera, premda mi samo znamo za dva. Postoje uistinu dijelovi manuskripta za *Muku po Luki*, ali autentičnost zapisa nije dokazana; *Muka po Marku* je preživjela u dijelovima, ali od 1764. godine ona više nije viđena, dok se ona započeta u Weimaru smatra izgubljenom. Partituru Mise u h-molu čine četiri cjeline (I. Kyrie; II. Gloria; III. Symbolum Nicenum ili Credo; IV. Sanctus, Hosanna, Benedictus, Agnus Dei) što potkrepljuje teoriju muzikologa kako Bach nije očekivao da se djelo izvodi u cijelosti. Nije posve sigurno je li ju napisao za potrebe luteranskog bogoslužja ili u čast izbora kneza izabranika Saske, Augustusa II. za kralja Poljske koji je prešao na katoličanstvo. Tekst je na latinskom jeziku, zajedničkom i luteranima i katolicima. Prvi je put bila izvedena 1733. godine. Rad na ovom monumentalnom remek-djelu Bach je započeo još u Weimaru a korekcije i dopune trajale su do zadnjih godina kada je već oslijepio.

O životu **Georga Friedricha Händela** (1685.-1759.) je zaista puno podataka. Među njima su mnogobrojna svjedočanstva suvremenika koji su ga opisivali kao krupnog i naočitog čovjeka, ponešto naglog i netaktičnog u ponašanju i razgovoru, ali nadasve dobronamjernog i duhovitog. Ovaj široko obrazovani kozmopolit bio je vlasnik respektabilne kolekcije umjetnina među kojima je i jedan Rembrandtov original. Godina 1710. bila je ključna u njegovoj karijeri i životu, kada postaje dirigent na dvoru kneza izbornika Georga Ludwiga, kasnije kralja Georga I. Seli se u London gdje je predstavljanjem svojih opera polučio nezapamćen uspjeh, međutim u vremenu koje je uslijedilo naišli su i mnogobrojni problemi. Händel je bio predstavnik talijanske opere i za potrebe uprizorenja u London je dolazilo puno talijanskih glazbenika i pjevača. Tako je došao u sukob s engleskom intelektualnom elitom koja je protestirala protiv stranog jezika u kazalištima, pjevača i opernih sadržaja koji nisu engleski. Za vratom je imao i protivnike iz kruga bliskog kralju, hirovite i razmažene primadone, mušičave i ponekad dekadentne kastrate te konkurente koji su željeli svoj dio zarade. Bila je to teška i iscrpljujuća borba koja ga je koštala zdravlja, ali se nije predavao. U više je navrata propadao i počinjao iznova. O njegovu snažnom i borbenom duhu svjedoči i to da je unatoč potpunoj sljepoći zadnjih sedam godina života i dalje stvarao i svirao.

U glazbenom smislu Händel je ujediniio glavne europske stilove. Čvrsti temelji u harmoniji i kontrapunktu naslijeđeni su iz luteranske crkvene muzike; ljepota i briljantnost melodijskih linija preuzeta je od talijanskih kompozitora a francuski je udjel uočljiv u posebnoj dostojanstvenosti u izražavanju, kao i u uvertirama i plesovima koji slijede francuski model. Engleski utjecaj vezan je uz afirmaciju

zboru, osobito u oratorijima gdje zbor postaje nositelj dramske radnje. *Ottone, re di Germania* prva je opera koju je napisao za Kraljevsku akademiju u Londonu. Premijera je bila 1723. godine u Kraljevskom teatru u Haymarketu. Opera je doživjela veliki uspjeh, a proslavila je kastrata Carla Braschija, poznatijeg kao Farinelli.

Kako bi se mogao školovati **Domenico Zipoli** (1688.-1726.) je zamolio velikog toskanskog vojvodu Cosima III. za 6 škuda kako bi mogao otići u Firencu učiti kod orguljaša Giovannijsa Marie Casinija. Blagonakloni vojvoda mu je zatražene škude dao te je tako, i ne sluteći, odredio njegovu sudbinu. U Firenci se nije zadržao dugo. Otišao je u Napulj kod famoznog Alessandra Scarlattija i naposljetku u Rim gdje je uz Bernarda Pasquinija ostao sve do njegove smrti. Službu je dobio u rimskoj jezuitskoj crkvi. Privučen misionarskim poslanstvom ovoga reda, pridružuje im se na dugom putovanju brodom iz luke Cádiz do Buenos Airesa, a odatle do Córdoba. U Córdoba je na teološkom univerzitetu završio filozofiju i teologiju. Iako je imao snažnu želju da se zaredi, u tome ga je spriječila smrt. Zipoli je bio jedan od mnogobrojnih izvrsnih glazbenika iz redova jezuita. Ljepota njegovih djela učinila ga je traženim skladateljem, kako u Južnoj Americi tako i u Europi. Napisao je dva oratorija, od kojih su sačuvana samo libreta, kolekciju komada za orgulje, kolekciju komada za klavičembalo te izvođenu Misu za sopran, alt tenor i instrumentalni ansambl.

O životu i radu talijanskog skladatelja Ludovica Tortija (1547.-1615.) poznato je jako malo. Najveći dio života proveo je kao zborovođa, a od 1607. godine na tom je mjestu bio u prvostolnoj crkvi u Teatini. Njegova je zadaća na mjestu zborovođe bila poučavanje tehnike pjevanja i njegovanje glazbenog ukusa. Pisao je crkvena i svjetovna djela. *Pregiera* (Molitva) dio je sakralnog opusa ovoga skladatelja.

Uz Pachelbela, **Dietrich Buxtehude** (1637.-1707.) najveći je orguljaški majstor prije Bacha. Gotovo se ništa ne zna o mjestu njegova rođenja i nacionalnosti. Sigurno je samo to kako je Dansku prihvatio kao svoju domovinu. Njegove dužnosti kao orguljaša u crkvenoj službi obuhvaćale su orguljašku pratnju svih dnevnih bogoslužja, pisanje korala, zbornih skladbi te poučavanja učenika vještini sviranja orgulja. Od njegovih učenika ističu se Pachelbel, Mattheson, Händel i Bach. Kolekcija skladbi napisanih za instrumente s tipkama sadrže preludije, canzone, ostinata, chorale, suite i svjetovne varijacije. Među njima preludiji zauzimaju posebno mjesto. Razlog je skladateljeva koncepcija u kojoj se izmjenjuju sekcije slobodnog karaktera, improvizacije i fugalni dijelovi. Zanimljivo je kako u ono doba skladatelji nisu običavali precizirati za koji od instrumenata s tipkama je djelo napisano. Pravilno je zaključiti kako su ona koja sadrže pedal namijenjena sviranju na orguljama, dok je ostale moguće izvoditi na svakom od instrumenata s tipkama. Interes za Buxtehudeovu orguljašku glazbu započinje tek 1879. izvedbom njegovih djela u Parizu.

Talijanski barokni skladatelj i čelist **Giovanni Battista Bononcini** (1670.-1747.) jedan je od istaknutijih članova glazbene obitelji Bononcini. Glazbeni angažmani vodili su ga u Milano, Rim, Beč i naposljetku doveli u London gdje je bio Händelov rival. Nažalost, umjesto da u Londonu gradi uspješnu karijeru, prisilno ga napušta zbog optužbi za plagijatorstvo koje mu nikada nije dokazano. Za libreto opere *Griselda* izabrao je priču iz *Decameron*a Giovannijsa Boccaccia. Posvetio ju je princu Maximilianu Karlu von Löwensteinu koji je preminuo za vrijeme premijere opere u Teatru Regio Ducale u Milanu. Unatoč nesretnom događaju, opera je bila dobro prihvaćena. Bononcini je, kako u operi tako i u ostalim djelima koja je napisao, njegovao važnost teksta i kontrapunktsku složenost slijedeći barokni stil komponiranja.

OTOČAC

Gacku dolinu još od 9. i 8. stoljeća prije Krista naseljava ilirsko pleme Japodi. Kako bi opstali, morali su ratovati s Rimljanima. Njima se pak bilo teško oduprijeti jer su bili bolje organizirani. U ovim su se krajevima Rimljani dugo zadržali ostavivši za sobom tragove u obliku kamenih spomenika na mnogim lokacijama. Nemirna, ratnička povijest kraja nastavlja se dolaskom Gota u 5. stoljeću, Slavena u 6. stoljeću. Hrvati svoju povijest pišu od 7. stoljeća.

Gaćani se, kao stanovnici, prvi put spominju 818. godine za vrijeme nastanka srednjovjekovne hrvatske države. Otočac, koji je nastao na prirodnom otočiću usred rijeke Gacke, pa mu otud i ime, prvi se put spominje 1100. godine na Bašćanskoj ploči. Dvjesto godina kasnije napuljski kralj Karlo II. darovat će ga krčkomu knezu iz loze Frankopana, Dujmu II. Frankopani su bili dobri vladari. Gradili su crkve, poticali pismenost, utvrdili su grad. Naselje je bilo opasano kulama, a 1619. godine sagrađen je kaštel na brdu Fortica. Premda je Matija Korvin oduzeo Frankopanima Otočac, oni su i dalje sudjelovali u obrani grada kao i cijeloga kraja pomažući stanovništvu koliko god su mogli. Oko 1532. godine vojska Sulejmana Veličanstvenog u svom pohodu na Beč pojačava napade na području Vojne krajine. Otočac nisu osvojili a Gacko se polje pokazalo pogubnim za Turke u više navrata. Prva pobjeda nad Turcima izvojevana je 1467. godine, slijedili su je trijumfi vojske bana Petra Keglevića i grofa Petra Zrinskoga. Godine 1663. Petar Zrinski i Krsto Frankopan su s vojskom od 2000 vojnika pobijedili Turke kojih je bilo 8000. Car Franjo I. umire 1765. godine a nasljeđuje ga sin Josip II. koji je namjesništvo nad austrijskim, češkim, ugarskim i hrvatskim krajevima morao dijeliti s majkom Marijom Terezijom. Kako su je Otočani podržavali u borbi za austrijsko nasljedstvo i u ratovima protiv pruskoga kralja Fridriha I., dopustila im je tjedni sajam srijedom i uvođenje vojnog magistrata. Caričini darovi omogućili su brži razvoj Otočca. S povremenim popuštanjem turskoga pritiska, Otočac je razvio trgovinu i zanatstvo. Otvaraju se škole a postoji i kulturni život. Pod patronatom generala Nikole Meštrovića 1844. godine osnovana je mala kazališna družina koja je davala predstave na hrvatskom jeziku. Vrijedan je podatak kako je Otočac od 1873. godine imao čitaonicu koja postoji i danas.

Crkva Presvetog Trojstva

Godine 1915. župa broji 3.766 katolika, 1939. ih je nešto više, a 1974. stoji da ih je bilo 2.820. Prema popisu 1991. katolika je u župi oko 5.000. Barokna župna crkva Sv. Trojstva iz 1684. (obnovljena 1774.) prostrana je jednobrodna građevina sa zaobljenim svetištem; sa svake strane broda su po tri bočne kapele. Zvonik se izdiže iz glavnoga pročelja. Crkva ima kasnobarokno-klasicističku opremu: sedam oltara, propovjedaonicu, krstionicu i nadgrobne ploče iz 18. st. U više navrata granatirana župna crkva 15. rujna 1991. je izgorjela. Ostali su samo zidovi i nešto inventara u lijevoj lađi. Još za vrijeme rata započela je obnova. Crkva je sada dovedena gotovo u prvobitni izgled, i još uljepšana.

Program se izvodi na električnim orguljama.

SLUNJ

Značajniji razvoj Slunj bilježi od 1323. godine kada je ugarski kralj Karlo Robert Anžuvinski darovao čitavu Drežničku županiju obitelji Frankopan. Pod njihovom se zaštitom razvija naselje i osniva franjevački samostan na drugoj obali Slunjčice. Ime grada prvi se put spominje u pisanim dokumentima 1390. godine. U sljedećih dvadeset godina Slunj postaje veliko trgovačko središte ovoga kraja. Razvoj grada značajno su usporili prodori Turaka kojima su pobjede u Krbavskoj i Mohačkoj bitci omogućile pljačku i progon stanovništva. Ferdinand Habsburški organizira Vojnu krajinu kako bi zaštitio Monarhiju i bojišnicu udaljio od Beča. Slunj 1579. godine postaje središte kapetanije i vojnih vlasti. Napoleon je u svojim osvajačkim pohodima tijekom 1809. godine više puta porazio habsburške trupe te mu je pošlo za rukom zauzeti Beč. Habsburška Monarhija suočena s porazom, morala je prihvatiti Schönbrunnski ugovor te ustupiti Napoleonu, među ostalim, krajeve Liku, Istru i Dalmaciju. Tijekom razmjerno kratkotrajne vladavine Francuza ovim krajem, dolazi do pojačanog razvoja gospodarstva. Za potrebe vojske Francuzi grade ceste, mostove i objekte koji su, po njihovu odlasku, ostali na korištenje stanovništvu. Slabljenjem Osmanlijskog Carstva i težnjom liberalnog vođe osmanske vlade Midhata paše da Carstvo pretvori u modernu državu, nestaje potreba za Vojnom krajinom. Ukida se 1873. godine a Slunj dobiva status grada i postaje sjedište kotarske oblasti. U ratovima koji su tek nadolazili Slunj je bio prva crta obrane, pa i u zadnjem-Domovinskom. U takvim je okolnostima bilo teško razvijati se u veće središte. No tegobna povijest nije narušila ljepotu Rastoka, vodeničarskog naselja na slapovitom ušću a mlinovi su danas kao rijetkost zaštićeni spomenik kulture.

Crkva Presvetog Trojstva

Današnja župna crkva Presv. Trojstva sagrađena je 1726. na temeljima srednjovjekovne franjevačke crkve. Posvećena je 1735. godine. U tada jednobrodnoj crkvi župnik Mihovil Radočaj 1751. sagradio je četiri oltara: sv. Križa, Majke Božje, sv. Ivana Nepomuka i sv. Vinka Fererskog. Za vrijeme cara Josipa II. godine 1780. sagrađene su bočne lađe i prepravljen zvonik u baroknom stilu. Između dva svjetska rata barokni zvonik preuređen je u neogotičkom stilu piramidalnog oblika. Takav je dočekao 1991. godinu kada su Srbi sve zapalili. Župnik je spasio nekoliko kipova svetaca a sve ostalo je završilo u vatri 27. studenoga 1991. Obnova crkve počela je odmah nakon povratka 1995. godine. Sanirani su zidovi i ostalo. Izgrađen je zvonik u prijašnjem baroknom stilu. U svetištu crkve otkrivena je omanja kriptna i pet grobnica te mnoštvo kostiju u središnjoj lađi crkve. Na pronađenim bakrenim novčićima piše godina 1509. Konzervatori su obradili otkrivene tlocrte srednjovjekovnih ostataka

Program se izvodi na električnim orguljama.

GOSPIĆ

Gospić se prvi put spominje 1604. godine i to u turskim pisanim izvorima. O njegovu imenu raspedale su se mnogobrojne priče i legende. Povijesni dokumenti svjedoče o postojanju Gospijinia sela koje se nalazilo gotovo na području današnjeg grada, u kotaru Novi gdje je stolovao aga-Senković. On je sagradio kulu, danas najstariju kuću u gradu koja uz kulu age-Aliča čini temelj nastanka grada. Gospić je dijelio sudbinu gradova pod Vojnom krajinom. Godine 1729. postaje središte Ličke i Otočke pukovnije. Vojska je za svoje potrebe gradila mnoge objekte, zdravstvene ustanove i škole. I u tako tegobnim vremenima skrbrilo se za zdravlje i obrazovanje ljudi. Iste je godine osnovana pučka škola, 1766. njemačka škola, 1799. „normalka“, 1823. matematička škola za obrazovanje časnika, Djevojačka i Viša domaćinska škola. Gospić je i kulturno središte s Maticom hrvatskom i pjevačkim društvom. Godine 1921. kroz Gospić prolazi prvi vlak a nad Europom se počinje nadvijati tamni oblak nadolazećeg rata. U kraljevini SHS jača autonomistički pokret predvođen Radićevom Hrvatskom seljačkom strankom. Gospić nije bio na marginama političkih previranja. Snažno gušenje nacionalne pripadnosti rezultiralo je Velebitskim, Brušanskim ustankom 1932. godine. Tek je Domovinski rat omogućio stoljetni san - stvaranje moderne hrvatske države u kojoj je Brušanski ustanak priznat kao prvi organizirani otpor hrvatskog naroda protiv policijskog terora u Kraljevini SHS.

Godine 2000. Riječko-senjska nadbiskupija podijeljena je na Riječku nadbiskupiju i Gospićko-senjsku biskupiju. Papa Ivan Pavao II. je Svečanom bulom Gospić proglasio sjedištem biskupije a za prvog biskupa imenovan je dr. Mile Bogović. Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije proglašena je katedralom i prvom crkvom novonastale biskupije.

Katedrala Navještenja Blažene Djevice Marije

Godine 1783. u središtu Gospića izgrađena je crkva posvećena Navještenju Marijinom i sv. Josipu. Dva pokrajnja oltara bila su posvećena sv. Franji, odnosno sv. Jeronimu. Godine 1789. župa broji: «ukupno 950 duša, ne računajući časnike i stražare, mladež koja iz okolnih naselja dolazi u školu, ne računajući također ni brojne bolesnike u bolnici, ni zatvorenike u zatvoru.» Dana 15. rujna 1991. crkva je zapaljena. Budući da je nadsvođena, dosta je toga u unutrašnjosti ostalo, i tek poslije stradalo jer se nije moglo odmah postaviti krov kao zaštitu od oborina. Dana 25. svibnja 2000. godine papa Ivan Pavao II. proglašava je katedralom i prvom crkvom novoosnovane biskupije. Krajem 2007. započeli su radovi na sanaciji dotrajalog krovništva katedrale, a početkom 2008. krenulo je sondiranje poda katedrale radi izgradnje kriptte za pokop biskupa.

Godine 1973. organolog Božidar Grga, obilazeći s ekipom dio Like radi evidencije orgulja i ostalih glazbala, 21. kolovoza 1973. posjetio je i župnu crkvu Marijina Navještenja te zapisao: “Na pjevalištu su orgulje Antuna Šimeca iz Zagreba građene između 1870. i 1874. Imale su jedan manual i pedal i trinaest registara, a bile su mehaničkog ustroja. Na orguljama smo zatekli donji dio kućišta, sviraonik, zračnice i mjhove.”

Danas su orgulje u gospićkoj Katedrali električne, međutim, obnovom ove Katedrale planira se izgradnja potpuno novih kvalitetnih orgulja.

Program se izvodi na električnim orguljama.

SVETI JURAJ

Najslavniji među kršćanskim mučenicima zacijelo je Sveti Juraj. Povijesna je osoba rođena u 3. stoljeću u Palestini. U vojnoj je službi bio zapažen i cijenjen, ali je radi kršćanskih uvjerenja bio trn u oku caru Dioklecijanu. Ovaj ga je pokušavao nagovoriti da se odrekne vjere u zamjenu za imovinu i napredak u karijeri, ali Juraj mu je odgovorio: "Samo je jedan Bog kojeg ja častim i slavim. Da, kršćanin sam i to ime je sva moja slava i korist da mogu svoju krv dati za slavu onoga Boga od koga sam primio život, koji čini svu moju sreću." Nakon što je ovo čuo, Dioklecijan je Jurja bacio u okove izloživši ga nepodnošljivom mučenju. Pa ipak, rane su mu čudesno zacjeljivale a Juraj se nije želio odreći vjere te caru nije ostalo ništa drugo nego da mu odrubi glavu. Uspomenu na sveto mučeništvo nije mogao zatajiti te legenda živi do danas a mnoga se mjesta na svijetu ponose svojim svecem zaštitnikom - svetim Jurjem.

Na prostoru današnjeg mjesta u 12. stoljeću bio je podignut benediktinski samostan sv. Jurja, a do njega je u 14. stoljeću sagrađena gotička crkva sv. Filipa i Jakova. Ispred zaljeva je otočić koji je u rimsko doba bio spojen s kopnom kamenim nasipom, ali je vremenom zajedno s dijelovima grada utonuo u more. Strah pred najezdom Turaka rastjerao je stanovništvo. Ono se tek sredinom 18. stoljeća vraća pretvarajući Sv. Juraj u lučko, trgovačko i vjersko središte.

Crkva Svetoga Jurja

U srednjem vijeku nije nam poznato naselje pod nazivom Sv. Juraj. Poznata nam je Crkva i Samostan sv. Jurja. Još nije razjašnjeno je li ondje bila opatija Sv. Jurja ili je ona na onom prostoru imala samo svoj posjed i crkvu. Po toj crkvi dobilo je i mjesto naziv. To prvi put susrećemo u pisanim spomenicima 1628. No župna crkva bila je tada na obali posvećena Sv. Filipu i Jakovu. Kada je ona postala derutna, počelo se misiti pučke mise u Crkvi sv. Jurja. Ali ova se 1852. raspukla pa je srušena do temelja, a na njenim temeljima sagrađena je između 1853. i 1856. današnja župna crkva. Godine 1906. napravljen je kor i nabavljene su orgulje, a crkvu je 1912. oslikao Ante Talatin iz Rijeke. Iste godine nabavljeni su iz Tirola kipovi Srca Isusova i Gospe Lurdske koji su zamijenili na pokrajnjim oltarima kipove Sv. Filipa i Jakova (iz stare župne crkve) i Sv. Katarine i Sv. Florijana. Dana 22. listopada 1974. u 23,00 sata grom je dobro prodrmao toranj i načeo crkvu. Izgradnja drugog tornja pala je na leđa župljana i župnika Josipa Šimca, koji su taj teret dobro podnijeli. Godine 1906. napravljen je kor i nabavljene orgulje, koje su još uvijek u iznimno dobrom stanju.

DISPOZICIJA:

Manual
Principal 8'
Oktava 4'
Salicional 8'
Viola da gamba 8'
Kryt 8'
Fleta Libezna 4'
Mixture 2/3
Trojnas
Pedal
Subbas 16'

LEŠĆE NA DOBRI

Povijesni dokumenti svjedoče kako župa Lešće na Dobri postoji od pamtivijeka. Na obližnjem brdu Catrnje u 13. stoljeću bila je dominikanska crkava i samostan, ali dominikanci nisu nikada živjeli na ovome području. Bježeći pred Turcima nastanjuju se na brdu Gradišće nadomak bolje branjelog Bosiljeva. Cijelo područje kao i Gacka dolina s Otočcem, Slunj, Pounje i Vrljka sve do Skradina te otok Krk bili su u posjedu knezova krčkih. U povijesti su bolje znani kao Frankopani. U ono je vrijeme bilo uobičajeno da utjecajna obitelj uzme ime koje vuče porijeklo iz rimskih vremena. Odlučili su uzeti ime rimskih Ratricija Frangapanibusa. Na grb su stavili dva lava koja lome kruh (lat. frangere pane – lomiti kruh). Iz ove je loze puno hrvatskih uglednika i značajnih povijesnih osoba. Za ovaj su kraj od velike važnosti bili Vuk Frankopan koji ga je branio od Turaka i koji je na Gradišću utemeljio manastir te Nikola Frankopan koji je na iseljena područja naseljavao Vlahe iz Pounja. Lešće se može pohvaliti dokumentom o prvom svećeniku, Antoniusu iz 1574. godine. Crkveni muzej sadrži riznicu starih molitvenika, pjesmarice, rukom rađene svećeničke halje, liturgijsko posuđe i Satus Animarum (Popis duša). U njega su svećenici popisivali rođene, umrle, ali i osobine župljana bilo da su bili dobrog ili lošeg karaktera, svadljivi ili dobroćudni, s fizičkom manom ili oku ugodni.

Crkva Svetoga Jurja

Sama crkva sv. Jurja je jednobrodna s dvije pokrajnje kapele i više je puta dograđivana i preuređivana, i to u različitim umjetničkim stilovima. Glavni oltar sa slikom sv. Jurja je iz 1902. g., a nabavljen je darom župljana iz Južne Amerike. Oltar je 2000. g. obnovilo Ministarstvo kulture i Karlovačka županija. Prilikom obnove zidova otkrivene su oko oltara lijepe zidne slike, zastori koje drže anđeli. Desno od glavnog oltara nalazi se barokni oltar milosrdnog Isusa iz 1892. g. koji je prije bio oltar Anđela čuvara (u Dr. svj. ratu je uništena ta oltarna slika). S lijeve strane glavnog oltara nalazi se oltar sv. Josipa iz 1894. g. Prije je to bio oltar sv. Marka, ali je uništen. Obnovljeni su 2001. te su osobito vrijedni jer su vraćeni u prvobitno stanje sa svim uresima i pozlatom koja ih krasi. Na lijevoj strani od ulaza nalazi se kapela sv. Roka s baroknim oltarom iz 1902. g. i kipom sv. Roka iz 1903. g. Na desnoj strani od ulaza nalazi se kapela sv. Valentina. Kip sveca je 1894. radio Franjo Bašić iz Zagreba, a obnovljen je 1994. Oltar je iz 1902. g. i restauriran je 2004. g. Kraj kapele se nalazi osobito lijepa i vrijedna propovjedaonica iz 1739. g., izrađena u baroknom stilu, a koja je također restaurirana 2004. godine. U crkvi se nalazio barokni oltar Majke Božje koji je uništen, ali je, na sreću, spašena oltarna slika Gospe PasaVINJSKE koja je original iz 1759. g. Crkvu krasi i dva lijepa barjaka iz 1901. g. koji se nalaze blizu ulaza u crkvu. Prve orgulje u crkvi se spominju 1888. godine, a danas se na koru nalaze orgulje koje je 1904. g. izgradio češki majstor Jan Tuček. Zvonik crkve je, prema sačuvanim podacima, bio "na preslicu". Kasnije, 1704. g., prema nacrtu baroknog arhitekta Josepha Stillera, izgrađen je novi zvonik. U zvoniku se nalaze četiri zvona: malo zvono iz 1632., srednje iz 1698., veliko iz 1925. i novo veliko zvono iz 1998., teško 459 kg, koje je posvetio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Giulio Einaudi.

DISPOZICIJA :
Manual
Principal 8'
Oktava 4'
Salicional 8'
Viola da gamba 8'
Kryt 8'
Fleta Libezna 4'
Mixture 2/3
Trojnas
Pedal
Subbas 16'

Ciklus koncerata 3. orguljaške večeri u Gospićko-senjskoj biskupiji
ostvaren je uz potporu:

Ministarstva kulture Republike Hrvatske
Ličko-senjske županije
Karlovačke županije
Poglavarstva Grada Gospića
Poglavarstva Grada Otočca
Gospićko-senjske biskupije
Župe Navještenja Blažene Djevice Marije-Gospić

MEDIJSKI POKROVITELJI

Županijski radio "Radio Gospić"

Na drugi način - inženjering i konzalting Informacijskih Tehnologija

SPONZORI

Hotel "Ante"

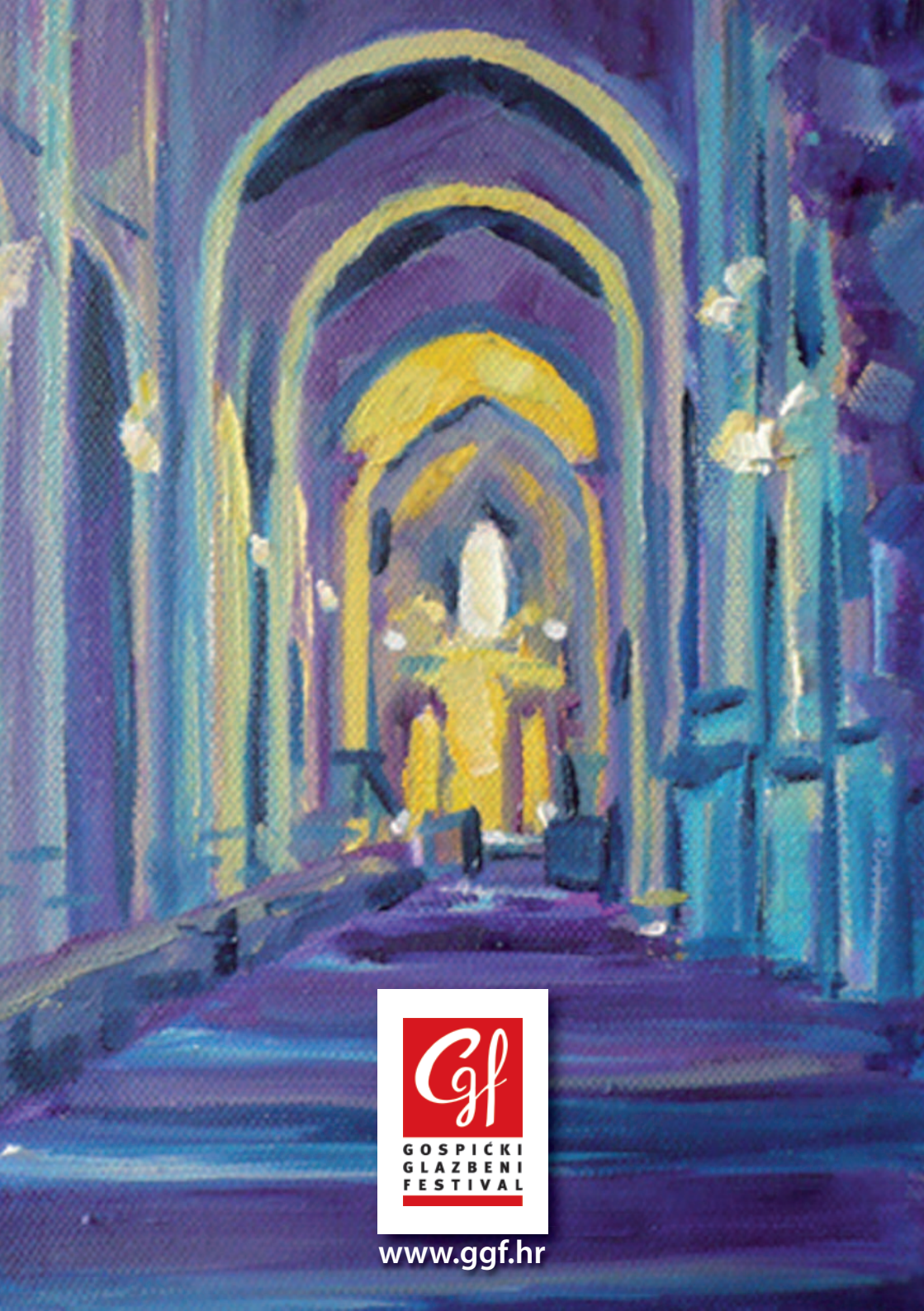
Salon cvijeća "Anera"

Ulica dr. A. Starčevića 2
53 000 Gospić – HR
091 697 2526
091 597 25 26
e-mail: ggf@gospic.hr
www.ggf.hr
Žiro-račun: PBZ 2340009-1510286640
MB: 01709542
Gospički glazbeni festival je neprofitna udruga

IZDAVAČ	Udruga Gospički glazbeni festival
ZA IZDAVAČA	Blanša Jovetić
UMJETNIČKI RAVNATELJ	Tvrtko Sarić
AUTOR TEKSTOVA O SKLADATELJIMA I GRADOVIMA	Blanša Jovetić
AUTOR TEKSTOVA O CRKVAMA	o. Draženko Tomić
ILUSTRACIJA ZA NASLOVNICU	Tatjana Kreštan
LEKTURA	Tatjana Kreštan
GRAFIČKO OBLIKOVANJE	Ozren Kreštan
NAKLADA	500 primjeraka
GRAFIČKA PRIPREMA	Alegra d.o.o.
TISAK	Tiskara Kasanić

www.ggf.hr